

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies decimus et undecimus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1868

Testamentum E Codice nostro, olim Vallicellensi, PMS. 159, cum Mirœi et
Leibnitii editionibus collato.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71246](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71246)

A ROTGERO. *clesiis cathedralibus dignitate eundem Can-
gium ad vocabulum istud videsis.*

dd Brunoni *exstitisse* in omni negotio conjunctissimum Folcmarum, *etiam prodit translationis S. Evergisili Historia, in Sancti nostri apud Surium cap. 27 Vitam ab interpolatore illata.*

ee Folcmarum ergo constituerit Bruno *testamenti sui executores.*

ff *Episcopalis nempe ecclesie Coloniensis cathedra.*

gg Thiedericus nimirum seu Theodericus et Euracrus, quorum prior sub anni 965 initium in sedem Trevirensis Henrico, posterior anno circiter 960 in Leodiensem Balderico successerat.

hh *Surius et Leibnitiis melius legunt: Ut anno illo toto per singulos dies numquam minus quam libra Denariorum integra etc.*

ii Bruno itaque non tantum S. Pantaleonis, sed et aliorum Sanctorum reliquiis, S. Pantaleonis monasterium, de quo in Comment. præv. num. 118 et quatuor seqq. egimus, ditavit.

B kk Ita Brunonem, qui a nonnullis scriptoribus Magni etiam appellatione ob rerum gestarum magnitudinem condecoratur, non exiguum post se apud multos reliquisse probitatis ac sanctitatis famam, Rotgerus haud obscure prodit.

TESTAMENTUM

*E Codice nostro, olim Valli-
cellensi, PMS. 159, cum
Miræi et Leibnitii editionibus
collato.*

Bruno, servus Christi, filiis Coloniae Deo militantibus. Quæ in animum induxi, de rebus, quæ divina michi commisit Munificentia, dispensandis, vestro roborari iudicio, inniti testimonio a, si ipsum me presentem hæc Deus vobiscum communicare non siverit, dignissimum statui scripto ad vos perlato b.

2 Eapropter ex sententia fratrum nostrorum Theoderici, Wicfridi c, qui et ipsi alumpni vestri sunt, cuncta consciscite, recte, Deo volente, cuncta transagite * d, et e quicquid thesauri nostris opibus illati ecclesie, quicquid clavibus hujus Evizonis viri illustris Kimiliarchi f S. Petri custoditur, præter si quid a ministris nondum relatum sit, nequid ab ecclesia divisum esse videretur, sub testimonio Christi et Ecclesie ante altare S. Petri palam domno Poppone proto g et yconomo ecclesie nostræ congesta diligentique ratione inspecta vasa aurea et preciosiora quæque in ministerio sanctæ Dei Genitricis Mariæ et B. Petri Apostoli in ipsa ecclesia in perpetuo usu perpetuo consequentur.

3 Cuppam h auream, sigillum i et scutalam Græcam k, quæ penes nos sunt, beato Pantaleoni. Candelabra præterea, qui in ministerio nostro sunt, cotidiana, equitem argenteum a Maguntiaco archiepiscopo datum, pallia decem optima, vasa decem argentea ex melioribus, li-

bras centum ad claustrum perficiendum l, trecentas ad Ecclesiam ampliandam, cortinam latiore, mensalia m tria, tapetia tria, scannalia n totidem, mappas triginta.

4 Insuper equarum quicquid nobis fuerit, ipsis, quæ Ecclesie repertæ sunt, exceptis, villis *, quas ecclesie nostræ adquisivi, Langalon juxta Rhenum, Werebetti, Heingilon, Lidron, Wissem, quam Mosa alluit; domum quoque Sobrini nostri Metensis episcopi et villam Bavingan; insuper quicquid de rebus ecclesie nostræ tenet, trado o. Detur etiam usui monachorum tertia pars hujus anni fructuum ad usus nostros elaboratorum.

5 Jerichonium p loco competenti ad nutum abbatis non longe a cenobio constituatur, cui, quicquid predii nobis Tuici est q, Jeresfelt præterea in Saxonia usque ad situm r, et, quicquid Gevehardus, quondam Bonnensis præpositus, juxta Mosellam scitur habuisse, confero; et, ut hoc bona venia senioris s et successoris fieri queat, pro utriusque nostrum remedio Ruothinge, quod Ecclesie rebus opera nostra augmentatum est t, ut libetj utatur.

6 Instar oratorii, quod beato Privato construximus juxta altare S. Martini in Occidente ecclesie, beato Gregorio Magno martyri, qui recens adductus est u, fiat, ubi sacratissimum corpus ejus recondatur. Huic fundando centum libræ legentur.

7 Cuppas x aureas fratribus nostris ad S. Petrum, libras viginti, cortinam, mensalia duo, scannalia totidem.

8 Ad S. Gereonis altare urcei magni, pallia duo, tapete ex majoribus, fratribus navey et libræ duodecim, mensale et scannalia duo z.

9 Ad altare Sti. Severini consummandum quatuor libræ auri, fratribus libræ octo, vasa duo, mensale, scannalia duo.

10 Sancto Cuniberto aa scutulæ duæ, Sanctis Ewaldis duobus pallia tria, fratribus vasa duo, libræ octo, mensale, scannalia duo, tapete unum.

11 Sancto Andreae bb libræ triginta, pallia quatuor, totidem vasa, candelabra duo, fratribus libræ sex.

12 Beato Eliphio martyri; sancto Martino confessori cc tantumdem. Predium præterea Solagon per precariam dd nostræ ecclesie acquisitum.

13 Ad S. Mariæ altare, vasa duo ex melioribus, monasterio et claustrum perficiendo libræ centum. Cortina, scannalia duo, mappæ totidem.

14 Ad altare S. Cæcilie auri libræ tres, cortina, candelabra duo, vasa duo, tapete unum, scannalia duo, in consummando monasterio libræ quinquaginta. Collegio illius monasterii libræ decem, mensale.

15 Ad Sanctas Virgines ee vasa duo, candelabra duo, pallia duo, cortina, tapete unum, scannalia duo, sanctimonialibus libræ decem, mensale.

16 Altari sanctorum martyrum Cassii et Florentii auri libræ duæ, baccina ff, quæ penes nos sunt, cuppæ gg duæ, pallia totidem, fratribus libræ decem.

17 Sancto Victori hh et collegio tantumdem.

18 Monasterio et claustrum Sosatio fundando libræ centum, altari sex vasa, pallia totidem, tapete unum ex majoribus, scannalia duo, cappa et casula ex nostris. Predium præterea,

* transigite
d e

h i
k

l
m
n
o
p
q
r
s
t
u
v
x
y
z
aa
bb
cc
dd
ee
ff
gg
hh

A ea, quod Wodilo deprecatu nostro dedit, illud etiam, quod dominus Poppo, Richildinchuso et Aruite nobis satis noviter acquisivit ii.

ANNOTATA.

a Leibnitius habet: Vestro roborari iudicio juxta ac testimonio; sed codici nostro consonat Miræus, apud quem et Leibnitium, locis supra in Annotationibus, quas Vitæ cap. 5 subjeci, ad lit. o citatis venerandæ, quod hic datus, antiquitatis monumentum exstat.

b Leibnitius putat forte hic subintelligendum stabiliri; malim ego communicare.

c Melensis nempe et Viridunensis episcopi, qui, quemadmodum Rotgerus in Sancti nostri Vita cap. 5 testatur, præsentibus huic, testamentum suum Remis condenti, adstiterant.

d Leibnitius legit: Eapropter ex sententia fratrum nostrorum Theodorici, Wicfridi, qui et ipsi B alumni nostri sunt, cuncta conscientia recta, Deo volente, transigite; verum, cum Miræus Codici nostro consonet, præstare videtur hujus lectio tantumque in hac pro transagite ponendum transigite.

e Quæ ab hac voce usque ad voces Cuppam auream hic sequuntur, sensum generant admodum obscurum; quo autem utcumque intelligatur, verba, quibus constat, parenthesi horum parte, uti a Leibnitio, apud quem et Miræum proxime ante vocem clavibus voces binæ enim est, in codice nostro omissæ, ponuntur, fieri observo, inclusa duabusque hisce vocibus hujus Evizonis, quas a librario perperam exaratas ac sejunctas suspicor, correctis ac in unam conflatis, sequenti modo mutanda seu exponenda opinor: Et quicquid per opes nostras in ecclesiam (id enim omne, nisi quid a ministris, ne ab ecclesia divisum esse videretur, relatum nondum sit, Husevizonis viri illustris, cimeliarchæ sancti Petri, clavibus custoditur) thesauri est illatum, videlicet vasa aurea et pretiosiora quæque, sub testimonio Christi et Ecclesiæ ante altare sancti Petri coram domno Poppone, proto et ecclesiæ nostræ æconomo congesta diligentique ratione inspecta, in ministerium sanctæ Dei Genitricis Mariæ et beati Petri Apostoli in ipsa ecclesia in perpetuum usum perpetuo consecrentur. Porro ecclesia, cui hic memorata legantur, hodieque est metropolitana electoralis Colonien-
sis.

f Hæc vox a voce Græca Κεμηλιαρχης, Latine suppellectilis pretiosæ prefectus seu thesaurarius, formatur, oportetque proinde, ut exaretur Cimeliarcha.

g Hæc vox idem significat, quod Primicerius. Adi, quæ cap. v Vitæ Sancti nostri subjeci, Annotata ad litt. cc.

h Vox hæc, ni fallor, vel calicem, vel vas, sacræ Eucharistiæ asservandæ destinatum, hic significat.

i Epistomium, ut puto, vel obturaculum vas. Adi ad hanc vocem Cangium in Glossario.

k Patena, ni fallor, hac voce hic significatur, diciturque forsans Græca, quod ad Normam, qua Græci patenas suas conficere solebant, esset confecta.

l Hinc liquet, S. Pantaleonis, cui hic memorata donantur, monasterium, cum Sanctus

noster moriebatur, nondum penitus ad umbilicum fuisse adductum. A. ROTCHSAO.

m An vox hæc hic idem, quod Mappa, significet, dubitare cogor ex eo, quod eidem S. Pantaleonis ecclesiæ Mappas triginta mox hic Sanctus leget.

n Id est, Scamni Stragula.

o Leibnitius, cui fere ad amussim Miræus hic consonat, sic habet: Insuper quorum, quicquid nobis fuerit, ipsisque ecclesiæ repertæ sunt exceptis villas quas ecclesiæ nostræ acquisivi, Langalon juxta Rhenum, Werebetti etc. domum quoque sobriini nostri Mettensis episcopi et villam Havingan; insuper quicquid de rebus ecclesiæ nostræ tenet, trado. Mendosa quidem certo est hæc lectio; verum, cum equidem pro voce Villis habeat Villas, sensusque textus modo hic dati, si in eo, prout in codice nostro exstat, voci Villis, posito post vocem exceptis commate, vox Villas substituatur, perfectus mendique etiam, ut apparet, expers sit futurus, Leibnitiana lectio, etsi mendosa, facit, ut in dicto textu, prout in codice nostro exstat, voci Villis re etiam ipsa vocem Villas putem substituendam. E

p Vox hæc a voce Græca γηροκομειον, quæ locum, senibus alendis destinatum, significat, est formata debetque proinde exarari Gerocodium.

q Tuitium pagus est, ad ulteriorem Rheni ripam ex adverso Coloniz Agrippinæ situs. Leibnitius hic, sed, cum codice nostro consonet Miræus, haud dubie mendose, habet Quicquid prædii nobis tuitum est.

r Miræus legit Jeresvelt præter in Saxonia usque situm, suntque tam hæc, quam quæ hisce in codice nostro hic respondent, apud Leibnitium ommissa.

s Id est, Domini.

t Id est, acerevit.

u Ipsomet videlicet emortuali Sancti anno, uti in Commentario prævio § XVIII docui; etsi autem, vero absimile non videri, Coloniam pariter tunc S. Privati reliquias a Brunone fuisse allatas, ibidem etiam adjunxerim, anne tamen vere factum id tum fuerit, revocari haud immerito, ut consideranti patescet, poterit in dubium, si Sanctus morti proximus, sese oratorium, in quo S. Privati reliquias reconderet, non construere, sed construxisse, in testamento suo dixerit, uti hujus, quam codex noster hic exhibet, lectio contra Miræi juxta ac Leibnitii lectionem fert.

x Cupparum hic, cujus vocis ac duarum aliarum postremo hic occurrentium significationem jam supra dedi, numerus haud determinatur, cumque omnes accusativo casu absque verbo, quod hunc exigat, efferantur, vel textui aliquid deest, vel certe verbum, quod accusativum regat, subaudiri est necesse.

y Id est, vascula, in naviculæ formam efficta, thurique seu rebus quibuscumque aliis asservandis destinata.

z Hic, uti et post singulas, quæ modo sequuntur, donationes subintellige: legentur vel conferantur, vel aliud paræ significationis verbum.

aa Coloniz collegiata est canonicorum ecclesia, S. Cuniberti nomine ac sacris duorum SS. Ewaldorum, de quibus in Opere nostro ad III mensis hujus diem jam actum, corporibus condecorata.

bb Collegiata

A. ROTHERO.

bb Collegiata et hæc est Colonia canonico-
rum ecclesia.

cc Insignis est Colonia Agrippinæ Ordinis
S. Benedicti abbatia, in qua seu hujus ecclesia
S. Bruno S. Eliphii reliquias, e civitate Tul-
lensi a sese, ut supra docui, Coloniam delatas,
locarat.

dd Id est, sub onere ei, qui prædium con-
cessit, hujus usum fructum tota vita sua per-
mittendi.

ee S. Mariæ, S. Cæcilie et SS. Ursulæ ejus-
que Sociarum sunt tres Coloniae, quæ canoni-
cos et canonicas nobiles habent, ecclesie in-
signes.

ff Id est, vasa seu pelves.

gg Leibnitiæ legit cappæ, sed codici nostro
consonat Miræus.

hh Id est, collegiatae Sanctensi ecclesie,
Sancti hujus, de quo in Opere nostro ad diem
præcedentem egimus, nomine insignita.

ii Susatium, vulgo Zoest, electoratus Colo-
niensis oppidum, collegiatam habet canonico-
rum ecclesiam, a S. Brunone et fundatam et
S. Patrocli, a quo propterea nuncupatur, re-
liquiis ditatam. Commentarium prævium §
xvi videsis.

EPITAPHIUM a

E Surii et Leibnitiæ editionibus
inter se collatis.

Fundite corda preces, lachrymosas mittite
voces :

Ecce Pater patriæ conditus in silice.

Regia progenies, terras memoranda per D
omnes,

Bruno pacificus, vir bonus atque pius.

Archos antistes, cui clara b Colonia sedes,
Visus erat cunctis charus ubique bonis.

Offendit tenebras lux vivacissima tetras,

Invida lingua tacet, laus modo vera placet.

Non fuit hic mundus tam raro munere di-
gnus :

Raptus ab hoc nævo c, jam fruitur Do-
mino.

Idus Octobris quinto præsul duodennis d
Vitæ concessit, spes comes alma fuit.

ANNOTATA.

a Id apud Surium Sancti nostri Vitæ an-
nectitur; hinc factum, ut Historie Litterarie
Franciæ scriptores monumentum illud, quod
veluti longe infra S. Brunonis merita non abs-
que causa carpunt, jam inde a tempore, quo
Rotgerus Sancti Vitam scripsit, memoriæ ejus E
positum fuisse existimarint; verum cum Rot-
geri lucubratiō nec prout a Leibnitio est edita,
nec prout in codice nostro exstat, Epitaphium
illud sibi habeat annexum, id Sancti nostri
apud Surium Vitæ ab eodem, qui in hanc SS.
Evergisili et Patrocli Translationis Historiam
intulit, interpolatore anonymo fuisse adje-
ctum, verosimile apparet, facileque proinde
factum esse potest, ut forsitan non prius, quam
cum quinquaginta amplius anni post Sancti
obitum essent elapsi, memoriæ ejus fuerit po-
situm.

b Ita Leibnitiæ; sed SURIUS habet: Data.

c Tam Leibnitiæ, quam SURIUS, habet nævo,
sed præstare, ut ponatur nævo, cum Leibnitio
existimo.

d SURIUS legit Duodenus, sed Duodennis hic
scribere cum Leibnitio libuit.

DE B. JACOBO ALEMANNO C.

ORDINIS S. DOMINICI

BONONIÆ IN DITIONE PONTIFICIA

COMMENTARIUS PRÆVIUS

J. B. F.

Beati memoria in Martyrologiis: cultus: Vita edenda: obitus tempus.

ANNO MCDXCI.
Bononiæ Bea-
tus, de quo me-
moriam

Bononiæ, quæ ampla et pulchra civitas est
archiepiscopalis et cognominis provinciæ
in ditione Pontificia caput, in conventu
Fratrum Prædicatorum seculi xv anno 91 san-
cte obiit, honorificeque adhuc asservatus col-
litur hoc die B. Jacobus, ejusdem Ordinis Prædi-
catorum frater, ut vocant, laicus, a patria sua
Alemannus dictus, ut qui natus est Ulmæ, quæ
ampla, probe culta et munita civitas est Germa-
niæ, in Sueviæ circulo, ad Danubium sita. Ex
martyrologis, si Dominicanos exceperis, tres
solum ipsius memoriæ celebrantes reperi,

quos inter primum locum tenet Molanus, cujus
verba hic accipe: Hoc die, id est xi Octobris,
obiit B. Jacobus Alemannus Ordinis Prædicatorum.
Hunc sequitur Philippus Ferrarius in
Catalogo generali Sanctorum, qui non sunt in
Romano Martyrologio, Beati memoriæ eod-
dem die paucis sic celebrans: Bononiæ B. Jaco-
bi Alemanni Ord. Prædicatorum. Tertio loco
laudandus est Castellanus, qui in suo Univer-
sali sanctorum Martyrologio eodem die, pau-
cis additis, illum sic commemorat: Beati Ja-
cobi Alemanni, qui, vitrearum laminarum pi-
ctor,